

get finder det ønskeligt, medvirke til at føre et Lovforslag i denne Retning igennem. Om det skal henvises til et Udvalg, maa jeg for øvrigt henstille. Der er imidlertid forskellige Ting, som det vil være hensigtsmæssigt at overveje i Forbindelse med dette Lovforslag, og da for det første, om man ikke vil sætte en Grænse ned ad. Jeg forudsætter, at det findes rigtigt, at vedkommende Ejendom overhovedet har et Tilliggende: et Jordtilliggende, men i Lovforslaget staar der kun „under 1 Td. Hartkorn“, uden at der ersat nogen Grænse nedad. Det blev berørt af den sidste ærede Taler, og jeg tror, at det er nødvendigt af Grunde, som jeg straks skal komme til. Med Hensyn til de Personer, hvem man vil tillægge denne Ret, siges det, at denne Ret skal tilkomme Husmænd *paa Landet*. Derved formoder jeg, at for det første de maa være udelukkede, som have Ejendom paa Købstadjord, de ville ikke sprogrigtigt kunne indbefattes under Udtrykket Husmænd paa Landet, og jeg antager, at det heller ikke er Meningen, at de skulle regnes med. Saa komme vi til en anden Klasse af Husmænd, Personer, der ikke kaldes Husmænd, nemlig Landhaandværkere, Fiskere, Fabrikarbejdere. Der er jo mange Steder paa Landet saadanne, der maaske ogsaa kunne eje Hus og have et Jordtilliggende, maaske et ganske lille, maaske kun en Have. Er det Meningen, at disse skulle med, eller er det ikke Meningen, som det forudsattes under Forhandlingen i Provinsialstænderne, fordi det Tilliggende, hvorom der her er Tale, forudsattes ikke at være Jordbrug, men et Accessorium til en Virksomhed som Haandværker, Fisker eller Fabrikarbejder, der er det væsentlige? Nu kan man sige, at det er vel Meningen at udelukke disse, da der er brugt Udtrykket Husmænd, men vi have ikke noget fast og sikkert legalt Begreb til Bestemmelse af, hvem der er Husmænd. I Forordningen af 27de Maj 1848, som for første Gang tog sig af Husmændene, var man inde paa denne Vanskelighed. Det var et konventionelt Begreb, og man havde ingen anden Udvej til at bestemme det, end den, der findes i § 12, at naar der var Uvished om, hvorvidt Fæsteren eller Lejeren var at anse som Husmand, skulde Spørgsmaalet forelægges Amtsraadet til endelig Afgørelse i hvert enkelt Tilfælde, men naar sliG Afgørelse ej forud var bevirket, og Tvist opstod, skulde denne Tvists Paakendelse i det hele høre ind under de almindelige Domstole.

Det kunde selvfølgelig ikke gaa an i det Tilfælde, der her foreligger, at henvise en Afgørelse af noget, der kunde være saa uvist, til de almindelige Domstole, det vilde formentlig heller ikke passe. Man maa derfor i Lovforslaget bestemt afgrænse de Kredse, man vil have hjulpet. Der kommer et tredje Punkt frem, foruden dem jeg har omtalt. Der er nemlig andre Personer, som man vel heller ikke har ment at ville have indbefattet under Loven. Hvor mange Villaejere findes der ikke ved Kjøbenhavn, som have et Jordtilliggende, en Have, et Vænge osv., og det kan jo paa ingen Maade være Meningen og vilde heller ikke være rimeligt at henvise dem til denne Regel, fordi det Øjemed, man her forfølger, ikke passer for dem. Der er altsaa her Ting, der nøje maa overvejes, for at man kan træffe den rette Grænse og ikke komme til at udstrække Loven til Tilfælde, som man fornuftigvis ikke vil have med, eller kommer til at udelukke Tilfælde, som man vil have med. Hvad det sidste angaar, er der et rent teknisk Spørgsmaal. Meningen er vel, at ikke blot Husmænd, men ogsaa Enker skulle have den Ret, der ved Forordningen af 22de November 1837 er givet Enkerne efter Selvejerbønder. Dette er vel Meningen, men naar det ikke er udtrykt, vil det jo kunne være tvivlsomt, om det tilkommer andre end Husmændene. Der er en anden Retning, hvori jeg ogsaa tror, man maa præcisere Forslaget nærmere. Der er Tale om den Testationsret, som efter Lovforslaget tilkommer Besiddere. Der rejser sig, naar man skal præcisere alle Muligheder, det Spørgsmaal: Vedkommer Forslaget blot det reelle Indhold af den Ret, den Testationsfrihed, der er indrømmet, om at tilskøde et enkelt af Børnene Ejendommen mod et moderat Vederlag, eller indbefatter det ogsaa *Formen* for Testamentets Oprettelse? Der er jo den særegne Ret, at det kan dikteres til Retsprotokollen eller Tingbogen og ikke behøver at oprettes i de Former, som den almindelige Arvelovgivning foreskriver. Om man vil have dette indbefattet under Udtrykket „Testationsret“, er i alt Fald tvivlsomt, og det Spørgsmaal fortjener derfor Overvejelse, om det ikke skulde præciseres nærmere. Ved Pl. af 1847 er der ikke givet nogen Ret, men en Adgang til at faa Konfirmation paa Testamentet, hvori Jordbruget tillægges det afdøde Barns efterladte Ægtefælle, Svigersønnen eller Svigerdatteren. Man vil ikke give en almindelig Ret, det er jo en ikke arveberettiget Per-